

Yedinci Pozisyona Dayalı Alternatif Gitar Öğretim Modelinin Okul Çalgıları (Gitar) Eğitimi Dersinde Kullanılabilirliği ^(*)

Ali Korkut ULUDAĞ ^(**)

Öz: Araştırmanın amacı, alternatif bir gitar eğitimi modeli olarak ünlü gitar yorumcusu ve bestecisi Bekir Küçükay tarafından geliştirilen yedinci pozisyona dayalı gitar eğitimi yönteminin okul çalgıları gitar eğitimi dersinde kullanılabilirlik düzeylerini belirlemektir. Çalışma grubunu, 2014-2015 öğretim yılında Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalında okul çalgıları (gitar) eğitimi dersi alan toplam 40 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada karışık desenlerin özel bir türü olan kontrol gruplu ön test-son test deneysel desen kullanılmıştır. Deneysel desen öncesi yapılan denklik testi sonuçlarına göre deney grubu (n: 20), kontrol grubu ise (n: 20) olarak belirlenmiştir. Araştırmanın uygulama aşaması yaklaşık olarak 4 haftalık süreç içerisinde gerçekleştirilmiştir. Deneysel işlem sonucunda elde edilen veriler SPSS 20 istatistik programı ile analiz edilmiştir. Kontrol ve deney grubu öğrencilerinin ön test ve son test sonuçları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla parametrik olmayan testlerden Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Bekir Küçükay ve araştırmacı tarafından geliştirilen yedinci pozisyona dayalı çalışmalar, öğretim sistemi içerisinde kullanılarak öğrencilerin gitar çalma becerileri üzerindeki etkisine cevap aranmıştır. Araştırma sonuçları, deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerine göre daha başarılı olduklarını göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Gitar eğitimi, yedinci pozisyon, okul çalgıları

Availability of Seventh-Position-Based Alternative Guitar Teaching Model in School Musical Instrument (Guitar) Education

Abstract: This research aimed to determine availability levels of seventh-position-based guitar education method, developed by renowned guitarist and composer Bekir Küçükay, in school musical instruments guitar education lesson as an alternative guitar education model. The study group covered 40 students taking school musical instruments (guitar) education lessons at Atatürk University, Kazım Karabekir Faculty of Education Department of Music Education during the academic year of 2014-2015. In the study, an experimental research design with pre-test/post-test and control group, a special type

*) Çalışmanın belirli bir bölümü 28-31 Mayıs 2015 tarihinde Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesinde gerçekleştirilen VII. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresinde sözel bildiri halinde sunulmuştur ve bildiri kitabı için gönderilmemiştir.

**) Yrd.Doç.Dr. Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi (e posta: korkutuludag@atauni.edu.tr)

of random assignment, was used. In accordance with the results of the equivalence test, conducted before the experimental design, the experimental group was established as (n: 20) and the control group was established as (n: 20). Implementation phase of the research was realized within a period of approximately 4 weeks. Data, obtained from the experimental process, were analyzed with SPSS 20 statistic program. Non-parametric test of Mann-Whitney U Test was used in order to determine whether a significant difference was present between pre-test and post-test results of control and experimental groups. We investigated the effect of seventh-position-based studies, developed by Bekir Küçükay and the researcher, on students' guitar rendering skills by implementing them in the teaching system. The results showed the experimental group students were more successful in comparison to the control group students.

Keywords: Guitar education, seventh position, school musical instruments

Makale Geliş Tarihi: 06.11.2015

Makale Kabul Tarihi: 08.04.2016

I. Giriş

Gitarın tarihsel serüveni incelendiği zaman biçimsel olarak son halini yaklaşık olarak 1817-1892 tarihlerinde aldığı görülmektedir. Tarihsel kaynaklar, gitarın bu sürece kadar anatomik yönden sıklıkla değişime uğradığını göstermektedir. Gitara benzer çalgıların Mısırlılardan eski Yunanlılara ve Romalılara, nihayet 8. ve 9. Yüzyıllarda Arapların İspanya'ya girmeleriyle Avrupa'ya ulaştığı belirtilmektedir (Elmas, 2003: 13). Hornbostel Sach çalgı sınıflandırma sistemine göre kordofonlar (telli çalgılar) sınıfından bir çalgı olan klasik gitar, yüzyıllar süren bir evrimin sonucunda günümüzdeki biçimini almıştır (Uluocak, 2015: 331). 19. yüzyılın sonlarında, modern gitar ekolünün kurucularından F. Tarrega, gitar çalma tekniğinde birçok yenilikler yaparak, müzik dünyasında bu enstrümana saygın bir yer kazandırmıştır (Zamani, 1990: 3). Gitarın tarihsel gelişim aşamaları incelendiği zaman 18. ve 19. yüzyıldan sonra yazılan metot çalışmalarının etraflıca incelenmesi gitar eğitimi açısından oldukça önemlidir. Yöndem'e göre (1998) bu çalışmaların öncülüğünü yapan en önemli gitarcular Francisco Tarrega, Manuel de Falla, Heitor Villa Lobos ve Andres Segovia'dır. 18.ve 19. yüzyıllarda yaşanan en önemli gelişmelerden biri de çalgının öğretimi alanında olmuştur. Bu dönemde alanda belki ilk sayılabilecek gitar metotları yazılmıştır. Dionisio Aguado,1825 yılında "Methodo para Guitarra" isimli metot kitabını yayınlamıştır. Yazıldığı dönemin en iyi metotlarından biri olan metot, içerisindeki küçük parçalar, valsler, rondolar ve etütlerle günümüz gitar öğretiminde halen kullanılmaktadır (Elmas, 2003: 32).

Çalgı eğitimi, bir çalgının çalınabilmesinde uygulanan, yöntemler bütünüdür (Parasız, 2009: 4). Hangi çalgı olursa olsun, uzman kişiler doğrultusunda sağlam materyaller üzerine oturtulmuş ve uygulanabilen bir çalgı öğretim programı ve modeli, bireyde istenilen

davranışa dönüşmede ve performansı arttırmada olumlu yönde etkili olacaktır (Demirci, 2013: 118). Çalgı eğitiminde müziğe ilişkin temel ilke ve kavramlar üzerinde durulmakla birlikte öğrencilerin hızlı ve etkili öğrenmelerini sağlayacak yöntemlerinde geliştirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle, eğitmen belirlediği amaçlara daha hızlı ulaşmak için öğrenme durumlarını geleneksel öğretim yöntemleri desteğiyle yeniden düzenleme ihtiyacı duymalıdır. Bütün bu açıklamalardan anlaşılacağı gibi çalgı eğitimi alanında hazırlanması gereken yenilikçi öğretim sistemleri, kullanılacak stratejilerin daha etkin ve verimli hale getirilmesiyle anlamlı hale gelecektir. Bu stratejiler, öğretim sistemi için belirlenen hedeflerin gerçekleştirilmesinde, yöntemlerin oluşturulmasında ve kullanılacak pedagojik materyallerin belirlenmesinde yön veren konumunda olmalıdır.

II. Klasik Gitar İçin Başlangıç Metodu

Bu araştırmanın temelini oluşturan en önemli çalışma, Bekir Küçükay tarafından yazılan “Klasik Gitar İçin Başlangıç Metodu” adlı kitaptır. Bu çalışma, yazarın 1991 yılında deneysel bir çalışma olarak hazırladığı “Gitar Eğitiminde Bir Yöntem Araştırması” adlı yüksek lisans tezinin kitap olarak tasarlanmış halidir. Tarman’a (1996) göre bu metot, kapsam yönünden çağdaş gitar öğretim programı hazırlama çalışmalarına daha çok ışık tutabilecek öğeler içermektedir.

Bekir Küçükay “Klasik Gitar İçin Başlangıç Metodu” adlı kitabında açık teller konusunda 6. telden başlamış, sol el bileğinin zorlanmaması için parmak çalışmalarının 7. pozisyon üzerinde yapılmasını benimsemiştir (Çelik, 2005: 43). Metotta önce boş teller ardından da yedinci pozisyon öğretilmiş, sonrasında bu notalara ilişkin olarak hem boş teller hem de yedinci pozisyondaki notaların bir arada bulunduğu arpej etütleri verilmiştir (Arslanoğlu, 2010: 88).

Küçükay (1992)’ın araştırma gözlemlerine ve deneysel işlem sonuçlarına dayanarak yapmış olduğu analizler, öğrencilerin öğrenme sürecinde oldukça başarılı olduklarını göstermektedir. Bu sonuçlardan yola çıkılarak araştırmacı tarafından yedinci pozisyon üzerinde hazırlanan çalışmalar, metot içerisinde yer alan Bekir Küçükay’a ait çalışmalarla birlikte deneysel işlem sürecinde kullanılmıştır.

III. Başlangıç Gitar Eğitiminde Yedinci Pozisyon

Gitar eğitiminin başlangıç yaşının daha alt seviyelere indirilmesi ve başlangıç seviyesinin daha problemsiz olması için birçok yeni çalışma ve metot yayımlanmaktadır. Bu problemi çözmek için, Küçükay’ın başlangıç pozisyonunu VII. pozisyon olarak belirlediği görülmektedir (Erim, 2005: 22). Yedinci pozisyonun seçilmesinde gitar boyutlarında görülen farklılıklar ve gitarın anatomik olarak tarih içerisinde birçok kez değişikliğe uğraması son derece etkili olmuştur. Elmas (2003), ünlü enstrüman yapımcısı Antonio Torres’in zamanın gitarlarının tamamen yanlış olduğuna ve belli standardın getirilmesi

gereğine inandığını belirtmektedir. Torres enstrümanın ölçülerini çok az büyütmüş ve sapını genişletmiştir. Standart tel uzunluğu olan 65 cm'yi o saptamış ve modern eşiği bularak, daha önce çivililerle tutturulan tellerin köprüye bağlanmasını sağlamıştır.

Başlangıç gitar eğitimi için hazırlanan kitapların çoğu gitara ait temel öğeler, farklı bestecilere ait alıştırmalar, diziler, etütler ve eser çalışmalarıyla hazırlanmıştır. Bu tarz kitapların genelinde görülen en önemli ortak nokta, ilk aşamayı birinci pozisyonun oluşturmasıdır. Belirli kitaplar içerisinde yer alan konu açıklamaları, çalışmalar için hazırlanmış özgün eserler ve görsel materyallerin kullanımı nitelik açısından oldukça önemli çalışmalardır.

IV. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin analizi ve deneysel işlem ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Araştırmanın yöntemi deneysel bir çalışma ile oluşturulmuştur.

A. Araştırmanın Modeli

Araştırma 2014-2015 öğretim yılı bahar döneminde Okul Çalgıları (gitar) Eğitimi dersi kapsamında yapılmıştır. Araştırma modelini, karışık desenlerin özel bir türü olan kontrol gruplu öntest-sontest deneysel desen oluşturmuştur. Bu model, daha önce oluşmuş grupların aynen alındığını; ancak, şans yoluyla (random) bunlardan bir tanesinin deney grubu ötekini de kontrol grubu olarak atandığını; grupların bir kez deney başlamadan önce, bir kez de deney bittikten sonra ölçüldüğünü göstermektedir (Kaptan, 1998: 85). Bu çalışmada uygulanan deneysel yöntemde, yedinci pozisyona dayalı alternatif gitar öğretim modelinin deney grubu üzerinde etkisi incelenmiştir. Deneysel desenler, değişkenler arasındaki neden sonuç ilişkilerini keşfetmeyi amaçlayan araştırma desenleridir (Büyüköztürk, 2014: 3). Araştırmanın deseninin başlıca amacı, varsayılan nedenin varsayılan etki üzerindeki tesirini maksimize etmektir (Akpolat, 2015: 22).

B. Çalışma Grubu

Çalışma grubunu, 2014-2015 öğretim yılında Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalında okul çalgıları (gitar) eğitimi dersi alan toplam 40 öğrenci oluşturmuştur. Ön test ve son test aşaması öncesi öğrencilerin gitar çalma becerileri denklik testi yöntemiyle ölçülmüştür. Bu aşamadan sonra yansız atama yoluyla deney grubu (n:20) ve kontrol grubu (n:20) olarak oluşturulmuştur.

C. Veri Toplama Araçları

Çalışma gruplarının denk bir şekilde oluşturulabilmesi için öğrencilere denklik testi uygulanmıştır. Uygulama esnasında öğrencilerin performansları video kaydına alınmış ve puanlamanın gerçekleştirilebilmesi için GÇBYDPA (Gitar çalma becerilerine yönelik

dereceli puanlama anahtarı) hazırlanmıştır. Aritmetik ortalama yöntemiyle elde edilen sonuçlar üzerinden yansız atama yoluyla deney ve kontrol grupları oluşturulmuştur. Denklik testinin güvenilirliğini sağlamak için puanlayıcılar arası korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Buna göre denklik testinin puanlayıcılar arası güvenlik katsayısı 0,98 ($p < .001$) olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar doğrultusunda denklik testinin güvenilir olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin fiziki özellikleri ve başarı düzeyleri değişkenlik gösterebileceği için deneysel işlem sürecinin tasarlanmasında ilk üç haftalık çalışma sürecinin faydalı olabileceği düşünülmüştür. Bu süreç aynı zamanda denklik testinin gitar içerikli ve uygulamalı bir çalışma özelliği taşımasına fırsat vermiştir. Denklik testinde öğrencilere boş tellerde hazırlanan apoyando-tirando egzersizleri ve 3. pozisyonda ince tellerde (mi-si-sol) hazırlanan kromatik egzersizler sorulmuştur. Denklik testi sonrası bazı öğrencilerin istekleri doğrultusunda öğrencilere ikinci bir oturuş-tutuş pozisyonu öğretilmiştir. Bu durum sonrasında öntest-sontest dereceli puanlama anahtarının birinci sorusu oturuş ve tutuş pozisyonunu değerlendirmek amacı ile hazırlanmıştır. Öğrencilerin gitar çalma becerilerini belirlemek için araştırmacı tarafından geliştirilen dereceli puanlama anahtarı formunun kapsam geçerliğini sağlamak amacıyla müzik eğitimi ana bilim dalında görev yapan üç öğretim üyesinin görüşleri alınmıştır. Denklik testi GÇBYDPA (Gitar çalma becerilerine yönelik dereceli puanlama anahtarı) yoluyla elde edilen verilerin analizi öncesinde dereceli puanlama anahtarı davranışları, uzman görüşleri doğrultusunda şu şekilde oluşturulmuştur. 1. Doğru ritimle çalabilme, 2. Doğru tempo ile çalabilme, 3. Sağ el tekniğini doğru kullanabilme, 4. Sol el tekniğini doğru kullanabilme, 5. Sağ ve sol el arasındaki senkronizasyonu doğru sağlayabilme. Dereceli puanlama anahtarında yer alan davranışların değerlendirilmesi için oluşturulan puanlama sistemi ise 4p, 3p, 2p, 1p ve 0p olarak sıralanmıştır.

Ön test ve son test yoluyla elde edilen verilerin analizi öncesinde dereceli puanlama anahtarı formunun ölçüt soruları uzman görüşleri doğrultusunda şu şekilde oluşturulmuştur. 1. Gitarda oturuş ve tutuş pozisyonlarında bütünlüğü sağlayabilme 2. Sağ el tekniğini doğru kullanabilme, 3. Sol el tekniğini doğru kullanabilme, 4. Sol el baskılarını doğru yapabilme, 5. Sağ ve sol el arasındaki senkronizasyonu doğru sağlayabilme, 6. Parmak numaralarını doğru kullanabilme, 7. Parmak geçişlerini doğru yapabilme, 8. Gitardan temiz ses çıkarabilme, 9. Ritim kalıplarını doğru çalabilme, 10. Yorum gücünü doğru kullanabilme. Dereceli puanlama anahtarında yer alan davranışların ölçümü için oluşturulan puanlama sisteminde her soru 10'ar puan üzerinden değerlendirilmiştir.

D. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 20 paket programı kullanılmıştır. Analizlerde hangi testlerin kullanılacağıın belirlenmesi için normallik varsayımları sınanmıştır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine ilişkin olarak Shapiro-Wilk Testi yapılmış olup sonuçlar Tablo 1'de gösterilmiştir.

Dağılımın merkezi eğilim ölçüleri ve çarpıklık-basıklık katsayılarına ilişkin değerler Tablo 1`de gösterilmiştir.

Tablo 1. Dağılımın normalliğine ilişkin Shapiro-Wilk Testi sonuçları

Test	Grup	Shapiro-Wilk		
		İstatistik	sd	p
Öntest	Kontrol	.818	20	.002
	Deney	.802	20	.001
Sontest	Kontrol	.805	20	.001
	Deney	.942	20	.257

Tablo 1`e göre sadece deney grubunun son test puanları normal dağılım göstermekte iken deney grubunun ön test puanları ile kontrol grubunun hem ön test hem de son test puanları normal dağılım göstermemektedir ($p < .05$). Buna göre verilerin analizinde parametrik olmayan testlerden yararlanılmıştır. Kontrol ve deney grubu öğrencilerinin ön test ve son test sonuçları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla Mann-Whitney U Testi kullanılmıştır. Mann-Whitney U Testi iki ilişkisiz örneklemden elde edilen puanların birbirlerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğini test etmek için kullanılmaktadır (Büyüköztürk, 2010: 155). Kontrol ve deney grubunun kendi içerisinde ön test ve son test sonuçları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla ise Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi, bir gruba ait eşleştirilmiş iki farklı dağılım arasındaki farkın anlamlılığını test etmek amacıyla kullanılır (Baştürk, 2011: 174; Büyüköztürk, 2010: 162). Verilerin çözümlenmesinde 0.05 önem düzeyi olarak kabul edilmiştir.

E. Deneysel İşlem

Deney grubunda Bekir Küçükay tarafından yedinci pozisyona dayalı olarak ve başlangıç gitar eğitimi için geliştirilen gitar öğretim modeli kullanılmıştır. Deneysel işlem sürecinde yer alan çalışma prensiplerinin birinci koşulu, öğrencilerin gitardan daha temiz ses çıkarabilmelerini ve öğrencilerin gitar çalma becerilerini geliştirmeyi amaç edinmiş bir sistemi, farklı bir çalışma grubuna uyarlamaktır. Öğrencilere deney hakkında ayrıntılı bilgiler verilmemiştir. Bu yol ile deneye katılmayan öğrencilerin göstereceği tepkilerin önüne geçilmesi ve araştırmanın dış geçerliğinin artırılması hedeflenmiştir.

Dersin planlanması ve yürütülmesi için hazırlanan çalışma takvimi, her iki grup için eşit ve periyodik biçimde düzenlenmiştir. Dersler her iki grup ile araştırmacı tarafından yürütülmüştür ve öğrenciler deneysel işlem sürecine eksiksiz olarak katılmışlardır. Haftada 50+50 olarak planlanan okul çalgıları (gitar) eğitimi dersi, her iki grup arasında dönüşümlü olarak sürdürülmüştür. Öğrenciler derse ayrılan toplam 100 dakikalık süreç içerisinde ders arası hariç çalışma ortamlarından ayrılmamışlardır. Öğrenciler araştırmacı

tarafından yürütülen 50 dakikalık ders sonrasında gruplara ayrılarak çalışmalarını ders sonuna kadar sürdürmüşlerdir. Her iki grup için belirlenen konular başlangıç gitar eğitimi düzeyini kapsamaktadır ve aralarında başlangıç pozisyonu haricinde çok önemli farklılıklar bulunmamaktadır. Deneysel işlem sürecinin bu özellikleri gruplar arasında olumsuz etkileşimlerin oluşmasını büyük ölçüde engellemiştir.

Tablo 2. Deney Grubu Deneysel İşlem Süreci ve Genel Bilgiler

Çalışmanın Yapıldığı Ders	Okul Çalgıları (Gitar) Eğitimi
Çalışmanın Konusu	Yedinci pozisyonda başlangıç gitar eğitimi
Araç ve Gereçler	Gitar, nota sehпасı, ayaklık, kamera, tripod
Çalışma Yeri	Orkestra salonu
Çalışma Süresi	50 dk.
Öğrenci Sayısı	N=20

Deneysel İşlem

1. Hafta	☐ Yedinci pozisyonun amaçlarıyla birlikte tanıtılması ve teorik bilgiler ☐ Klasik gitar için başlangıç metodu adlı kitap tanıtılması ve kitap içerisinde yer alan belirli çalışmaların araştırmacı tarafından seslendirilmesi ☐ Yedinci pozisyon ve diyagram üzerinde görünümü (Şekil 1) ☐ Sağ el pozisyon çalışması (Şekil 2) ☐ Sol el pozisyon çalışması (Şekil 3)
2. Hafta	☐ Yedinci pozisyonda kromatik çalışma (Şekil 4) ☐ Arpejli gam çalışması (Şekil 5) ☐ Yedinci pozisyonda arpej çalışması (Şekil 6) ☐ Yedinci pozisyonda melodik çalışma (Şekil 7)
3. Hafta	☐ Melodik çalışma (Şekil 8) ☐ Yedinci pozisyonda arpej çalışması 2 (Şekil 9)
4. Hafta	☐ Yedinci pozisyonda tizler (Şekil 10) ☐ Tizlerde melodik çalışma (Şekil 11)

Deneysel işlem süreci uygulanırken şu adımlar izlenmiştir: Çalışmalar okul çalgıları (gitar) eğitimi ders içeriği ile örtüşür bir biçimde ve diğer araştırmacılar tarafından kolayca uygulanabilmesi koşuluyla araştırmacı tarafından şeffaf ve açık bir biçimde kurgulanmıştır. 4 haftalık süreç içerisinde öğretimi gerçekleştirilen konular, notaları ve açıklamalarıyla birlikte gösterilmiştir.

1. Birinci Hafta

Dersin ilk saatinde yedinci pozisyon ve “Klasik Gitar İçin Başlangıç Metodu” adlı kitap tanıtılarak kitap içerisinde yer alan belirli çalışmalar araştırmacı tarafından seslendirilmiştir. Yedinci ve onuncu pozisyonu kapsayan alan diyagram desteğiyle analiz edilmiş ve sağ-sol el çalışmaları yapılmıştır.

RE	Do#	Do	Si	
SOL	FA#	FA	Mİ	7FR
Do	Si	LA#	LA	
FA	Mİ	RE#	RE	
LA	SOL#	SOL	FA#	
RE	Do#	Do	Si	

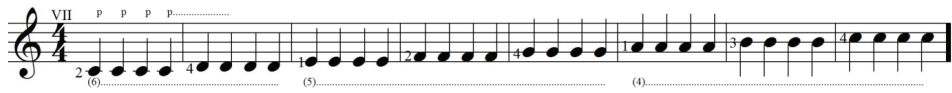
Şekil 1. Yedinci Pozisyon ve Diyagram Üzerinde Görünümü

Şekil 1’de yer alan diyagram, yedinci ve onuncu perdeler arasındaki tüm telleri kapsamaktadır.

Şekil 2. No. 1 Sağ El Pozisyon Çalışması

Şekil 2’de görülen ve Bekir Küçükay tarafından sağ el için hazırlanan çalışma, farklı parmak şekillerinin kullanılmasını gerektirmektedir.

Şekil 3. No. 2 Sol El Pozisyon Çalışması

Şekil 3’de görülen ve Bekir Küçükay tarafından hazırlanan çalışma, üst telleri (6-5-4) kapsayarak “p” parmağının ve diğer parmakların aktif olarak kullanılması için hazırlanmıştır.

2. İkinci Hafta

Şekil 4. Yedinci Pozisyonda Kromatik Çalışma

Şekil 4’de görülen ve araştırmacı tarafından hazırlanan çalışma, 7, 8, 9 ve 10. perdelde bütün telleri kapsayarak sol el performansını artırmak için hazırlanmıştır. Apoyando ve tirando tekniklerinin kullanımını gerektiren bu çalışma ile öğrencilerin sağ el tekniklerini geliştirmeleri hedeflenmiştir.

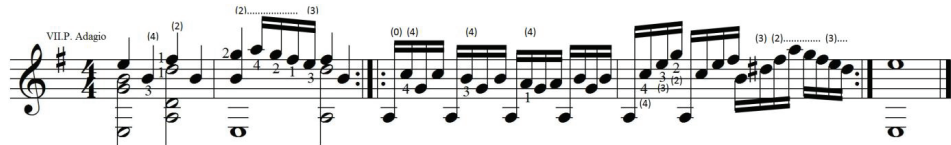
Şekil 5. No. 3 Arpejli Gam Çalışması

Şekil 5’de görülen ve Bekir Küçükay tarafından hazırlanan çalışma, bas tellerde do majör dizisinin inici-çıkıcı olarak konumlandırıldığı ve ince tellerde “sol-si-mi” arpejinin yapıldığı önemli bir çalışmadır. Çalışma 8. ölçüden sonra inici olarak 1. ölçüye doğru geri dönüşmektedir ve ardışık olarak tekrar edilmesi gerekmektedir.

Şekil 6. Yedinci Pozisyonda Arpej Çalışması 1

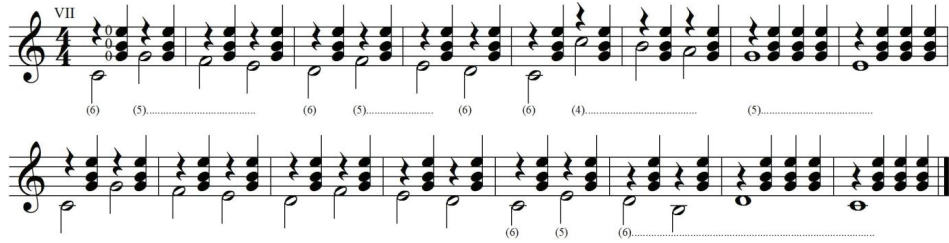
Şekil 6’da görülen ve araştırmacı tarafından hazırlanan çalışma, p-i-m-a parmaklarında ileri-geri arpej dönüşümünü sağlayan ve üç farklı arpej şeklinin kullanıldığı önemli bir sağ el çalışmasıdır. Üst tellerden başlayan bu çalışma ile sağ el performansının artırılması hedeflenmiştir.

Şekil 7. Yedinci Pozisyonda Melodik Çalışma

Şekil 7’de görülen ve araştırmacı tarafından hazırlanan melodik ve arpej içerikli çalışma, öğrencilerin yedinci pozisyon üzerindeki hâkimiyetlerini artırmak amacıyla hazırlanmıştır.

3. Üçüncü Hafta

Şekil 8. No. 4 Melodik Çalışma

Şekil 8’de başparmak ile çalacağınız ikilik ve birlik notaların oluşturduğu melodiye, (i) – (m) – (a) ile çalacağınız dörtlük notalar eşlik etmektedir. Bu nedenle, melodiye daha iyi duyurmak için (p)’nin vuruşları diğerlerine göre daha güçlü olmalıdır (Küçükay, 1992: 32). Bas seslerde (6,5,4) simetrik ve atlamalı olarak yazılmış bir ezgisel yürüyüş görülmektedir.

Şekil 9. Yedinci Pozisyonda Arpej Çalışması 2

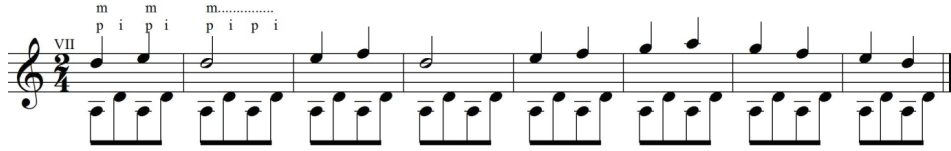
Şekil 9’da görülen ve araştırmacı tarafından hazırlanan çalışma, farklı bir arpej şekli üzerinde melodik hareketliliğin olduğu bir çalışmadır. Melodik hareketliliğin üst tellerde şekillendiği bu çalışma ile sağ ve sol el koordinasyonunun sağlanması hedeflenmiştir. Bu çalışmanın farklı bir yönü başlangıç sesinin beşin telde konumlandırılmasıdır.

4. Dördüncü Hafta

Şekil 10. Yedinci Pozisyonda Tizler

Bu çalışmada, başparmak (p) kullanılmayacağından, diğer parmaklara destek ve sağ elin pozisyonunu korumaya yardımcı olmak için, altıncı tel üzerinde sabit olarak tutulmalıdır (Küçükay, 1992: 34).

Şekil 11. Tizlerde Melodik Çalışma

Şekil 11'de görülen ve Bekir Küçükay tarafından hazırlanan çalışmanın başlangıç bölümü örnek olarak gösterilmiştir. Bu çalışmada melodinin ön planda tutulması için bas seslerin hafif çalınması gerekmektedir.

Tablo 3. Kontrol Grubu Ders Süreci ve Genel Bilgiler

Çalışmanın Yapıldığı Ders	Okul Çalgıları (Gitar) Eğitimi
Çalışmanın Konusu	Başlangıç gitar eğitimi
Araç ve Gereçler	Gitar, nota sehпасı, ayaklık, kamera, tripod
Çalışma Yeri	M4 (derslik)
Çalışma Süresi	50 dk.
Öğrenci Sayısı	N=20

Deneysel İşlem

1. Hafta	En ince “mi” telinde çalışmalar İkinci tel “si” telinde çalışmalar “Mi” ve “si” tellerinde çalışmalar
2. Hafta	Sol ve si tellerinde çalışma Tek sesli ezgi çalışması (Meram Bağları, Süt içtim, Pastoral) Başparmağın kullanılması
3. Hafta	“Sol”, “si” ve “mi” tellerinde çalışmalar Üç telin diyezleri Etüt çalışması Üst tellerde çalışmalar
4. Hafta	Üst tellerde diyezli çalışmalar Yeni bir arpej şekli Bebeğin dansı Etüt çalışması

F. Bulgular

Kontrol ve deney grubu öğrencilerinin gitar çalma becerilerine ilişkin öntest sonuçları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla Mann-Whitney U Testi yapılmış olup sonuçlar Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 4. Kontrol ve deney grubunun öntest puanlarına ilişkin Mann-Whitney
U Testi sonuçları

Grup	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	Z	p
Kontrol	20	19.53	390.5			
Deney	20	21.48	429.5	180.5	-.528	.598
Toplam	40					

Tablo 3'e göre kontrol ve deney grubunu oluşturan öğrencilerin gitar çalma becerilerine yönelik puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark belirlenmemiştir ($U=180,5$; $p>0,05$). Sıra ortalamaları dikkate alındığında deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerine göre gitar çalma becerileri bakımından daha yüksek bir ortalamaya sahip oldukları fakat bu farkın istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı söylenebilir.

Kontrol grubu öğrencileri için verilen eğitimin, öğrencilerin gitar çalma becerilerinde anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığına yönelik Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi yapılmış olup sonuçlar Tablo 4'de gösterilmiştir.

Tablo 5. Kontrol grubunun öntest ve sontest sonuçlarına ilişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçları

Öntest - Sontest	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p
Negatif Sıra	0	0	0	-3.924	.000
Pozitif Sıra	20	10.5	210		
Eşit	0				

*Negatif sıralar temeline göre düzenlenmiştir.

Elde edilen sonuçlara göre kontrol grubu öğrencilerinin öntest ve sontest aşaması sonrası elde ettikleri puanlar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($Z=-3,924$; $p<0,05$). Fark puanlarının sıra ortalaması ve toplam puanlar dikkate alındığında gözlenen farkın pozitif sıralar, yani sontest lehine olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre kontrol grubuna verilen eğitimin öğrencilerin gitar çalma becerilerini olumlu yönde artırdığı söylenebilir.

Deney grubu öğrencileri için hazırlanan yedinci pozisyona dayalı gitar öğretim modelinin, öğrencilerin gitar çalma becerilerinde anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığına yönelik olarak Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi yapılmış olup sonuçlar Tablo 5'de gösterilmiştir.

Tablo 6. Deney grubunun öntest ve sontest sonuçlarına ilişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçları

Öntest - Sontest	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p
Negatif Sıra	0	0	0	-3.920	.000
Pozitif Sıra	20	10.5	210		
Eşit	0				

*Negatif sıralar temeline göre düzenlenmiştir.

Elde edilen sonuçlara göre deney grubu öğrencilerinin öntest ve sontest aşaması sonrası elde ettikleri puanlar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($Z = -3,920$; $p < 0.05$). Fark puanlarının sıra ortalaması ve toplam puanlar dikkate alındığında gözlenen farkın pozitif sıralar, yani sontest lehine olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre deney grubuna verilen yedinci pozisyona dayalı gitar eğitiminin öğrencilerin gitar çalma becerilerini olumlu yönde arttırdığı söylenebilir.

Kontrol ve deney gruplarının gitar çalma becerilerine ilişkin sontest sonuçları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla Mann-Whitney U Testi yapılmış olup sonuçlar Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 7. Kontrol ve deney grubu öğrencilerinin sontest puanlarına ilişkin Mann-Whitney U Testi sonuçları

Grup	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	Z	p
Kontrol	20	13.9	278	68	-3.571	.000
Deney	20	27.1	542			
Toplam	10					

Tablo 6'ya göre kontrol ve deney gruplarını oluşturan öğrencilerin gitar çalma becerilerine yönelik puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark belirlenmiştir ($U = 68$; $p < 0.05$). Sıra ortalamaları ve toplamaları dikkate alındığında deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerine göre gitar çalma becerileri bakımından daha yüksek puanlara sahip oldukları görülmektedir. Buna göre deney grubunda uygulanan yedinci pozisyona dayalı gitar öğretimi modelinin kontrol grubunda verilen eğitime göre öğrencilerin gitar çalma becerilerini istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde arttırdığı söylenebilir.

V. Sonuç ve Öneriler

Kontrol ve deney grubu öğrencilerinin sontest sonuçlarına bakıldığında deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerine göre gitar çalma becerileri bakımından daha yüksek puanlara ulaştıkları görülmektedir. Yedinci pozisyona dayalı gitar öğretim modelinin, deneysel bulgular ışığında etkili bir yöntem olduğu görülmektedir. Yapılan literatür taraması sonucunda Bekir Küçükay'ın metodunda yer alan başlangıç çalışmalarının Arenas metodunda olduğu gibi 6. tel üzerinden başlatıldığı tespit edilmiştir. Elde edilen bu sonuç, yedinci pozisyonda yapılan çalışmaların 6. telde şekillendirilmesiyle ve başlatılmasıyla birlikte daha etkili bir yöntem olarak kullanılabileceğini göstermektedir.

Araştırmanın aşamaları bir bütün olarak değerlendirildiğinde öğrencilerin gitar çalma becerilerinde önemli derecede artış olduğu görülmektedir. Gitar eğitimi sürecinde özellikle sol el (solaklarda sağ el) üzerinde görülen ve ses üretimini olumsuz etkileyen ak-

saklıklar, başlangıç düzeyinde çözülmesi gereken en önemli problemlerdir. Bu tarz problemlerin çözümünde farklı deneysel çalışma modellerine başvurularak yenilikçi öğretim modellerinin oluşturulması gerekmektedir. Yedinci pozisyon üzerinde hazırlanan bu tarz çalışmalar ile sol el üzerinde görülen ve ses üretimini olumsuz etkileyen aksaklıklar büyük ölçüde giderilmiştir.

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda geliştirilen öneriler şu şekildedir;

1. Başlangıç gitar eğitimi düzeyinde sıklıkla kullanılan gam, arpej, melodi ve etüt içerikli çalışmalar, uygun olması koşuluyla yedinci pozisyon üzerine aktarılabilir. 3. Sağ elin gelişiminde önemli bir etkiye sahip olan tremelo tekniği, yedinci pozisyonun temel alındığı çalışmalar ile başlangıç gitar eğitimi düzeyine olumlu katkılar sağlayabilir. 2. Bu tarz çalışmalar, yedinci pozisyon üzerinde yazılan tek sesli ve çoksesli okul şarkıları ile daha etkili hale getirilebilir. 3. Yedinci pozisyonda hazırlanan bu çalışma diğer pozisyonlar içinde uygulanabilir ve yapılan çalışmaların etkililik düzeyleri de deneysel çalışmalar ile ölçülebilir. 4. Okul çalgıları (gitar) eğitimi dersi için hazırlanan bu çalışma bireysel çalgı (gitar) eğitimi dersi için tasarlanabilir ve deneysel çalışma yöntemleriyle birlikte uygulanabilir.

Kaynaklar

- Arslanoğlu, Z. (2010). *Klasik Gitar Öğretim Literatürünün Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Baştürk, R. (2011). *Bütün yönleriyle SPSS örnekli nonparametrik istatistiksel yöntemler*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2014). *Deneysel Desenler*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çelik, S. (2005). *Türkiye’de Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Başlangıç Gitar Öğretiminde Uygulanan Yöntem ve Tekniklerin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Demirci, B. (2013). *Viyolonsel Eğitiminde Geleneksel Türk Müziğine Yönelik Bir Çalışma Modeli*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28(1), 117-129.
- Elmas, Y. (2003). *Sorularla Gitar*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Erim, A. (2005). *Türkiye’de Klasik Gitar Eğitiminde Kullanılan Başlangıç Metotlarından Bazılarının Öğretme-Öğrenme Süreçleri Açısından Karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Kaptan, S. (1998). Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri. Ankara: Tekışık Ofset Te-sisleri.
- Küçükay, B. (1992). *Klasik Gitar İçin Başlangıç Metodu*. Ankara: Evrensel Müzik Evi Yayınları.
- Parasız, G. (2009). *Keman Öğretiminde Kullanılmakta Olan Çağdaş Türk Müziği Eser-lerinin Seslendirilmesine Yönelik Olarak Oluşturulan Hazırlayıcı Alıştır-maların İş Görüsellik ve Etkililik Yönünden İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Polat, Y. (2015). *Araştırma Teknikleri 1-2*. Kayseri: Fenomen Yayıncılık.
- Tarman, S. (1996). *Klasik Gitar Başlangıç Metodunun Hedef, Hedef Davranış Ve Konu Kapsamı Yönünden İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Uluocak, S. (2015). Rönesans Gitarından Klasik Gitara Sağ El Tekniğinin Gelişimi. Mus-tafa Kemal Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12(29), 330-346.
- Yöndem, S. (1998). *Türkiye'deki Mesleki Müzik Yüksek Öğretim Kurumlarında Klasik Gitara Uyarlanmış Türkü Kaynaklı Eğitim Müziklerinin Öğretiminde ve Seslendiriminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. (Yayımlanma-mış Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Zamani, A. (1990). *Gitar Müziği Antolojisi*. Ankara: Çağdaş Müzik Yayınları.